

**Statsminister
Gro Harlem Brundtland**

**Innlegg i Generaldebbatten
Nordisk Råds 42. sesjon
Oslo, 2. mars 1993**

President,

Målet for reformene av det nordiske samarbeidet som Statsministrene har tatt initiativet til har vært å innrette samarbeidet slik at vi kan vie krefter til viktige saker der felles innsats virkelig kan gi resultater. Det er bred folkelig oppslutning om de nære forbindelser mellom de nordiske land. Denne holdningen må vi ivareta ved at vi sammen setter de viktigste sakene på dagsorden.

Kampen mot arbeidsledigheten er nå den viktigste samfunnsoppgaven i alle nordiske land. Derfor står den helt sentralt i arbeidet ved denne sesjonen. Arbeidsledigheten er i dag altfor høy i alle de nordiske land. Det er dessverre ikke lenger slik at Norden utmerker seg med lavere gjennomsnittlig ledighet enn resten av Europa. Mest bekymringsfullt er det at nærmere en halv million unge mennesker ikke får vanlig arbeid i Norden.

Når vi gjør kampen mot arbeidsledigheten til en hovedsak for samarbeidet de nordiske land, så er det i seg selv et uttrykk for at nasjonale tiltak ikke er nok for å snu utviklingen. Det har europeiske erfaringer fra 70- og 80-tallet vist oss. Ledigheten er i dag et problem i alle europeiske land. Nå øker også forståelsen for at vi må samordne innsatsen om vi skal klare å få økonomien til å virke bedre slik at vi kan få flere i arbeid. Vi må samordne ressursbruk og virkemidler slik at det vi gjør hver for oss trekker i samme retning.

I Norden og i Europa trenger vi en felles analyse, økt utveksling av erfaringer og enighet om felles og samtidige tiltak. Vi er kommet et godt stykke på vei i dette arbeidet. Finansministrene utbygger sitt samarbeid. På gårsdagens Statsministermøte ble vi enige om viktige retningslinjer som kan bidra til en varig styrking av vekst og sysselsetting. Sammen vil vi arbeide for å gi budsjettene større sysselsettingseffekt ved å fremskynde infrastruktur-prosjekter av nordisk interesse samtidig som vi sikrer fortsatt lav inflasjon og en konsolidering av offentlige finanser som kan bidra til lavere rente.

Forslaget fra den sosialdemokratisk gruppe om et nordisk initiativ for sysselsetting understreker også viljen til en forsterket satsing på felles nordiske tiltak. For å få bedre oversikt over områder der felles nordisk innsats kan gi mer positive resultater for sysselsettingen kan vi ha nytte av mer systematisk erfarings-utveksling mellom de nordiske land.

Vi påvirkes alle av den økonomiske utviklingen i Europa, enten det gjelder rentenivået eller utviklingen i våre viktigste markeder.

Derfor må de nordiske landene stille seg i spissen for arbeidet med en samlet europeisk strategi for å stimulere til et mer investeringsvennlig klima i Europa. Det er i dag et meget positivt signal at forholdene nå ligger til rette for at EØS-avtalen kan tre i kraft fra 1. juli.

Vi trenger en grundigere samordning av våre mål og virkemidler. Sosialdemokratene i Norden har med rapporten "Sett Europa i arbeid" pekt å at det må være mulig å få til en sterk reduksjon - helst en halvering - av ledigheten over fem år dersom vi samordner kreftene. I dag bruker de europeiske landene samlet 800 milliarder kroner til passiv kontantstøtte. Det er et dårlig bidrag til å skape ny aktivitet.

Det er positivt at kampen mot arbeidsledigheten nå vies betydelig oppmerksomhet av EF-landene gjennom arbeidet med en felles tiltakspakke for vekst og sysselsetting.

I Norden legger vi stor vekt på det forestående møte om vekst og sysselsetting mellom EFTA- og EF-landenes finansministre 19. april. Statsministrene legger opp til at de nordiske land kan komme med sine bidrag til en mer samlet europeisk vekststrategi. Derfor har vi henstilt til våre økonomi- og finansministre å prioritere forberedelsene til dette møtet.

President,

Samtidig med at vi i de siste årene har diskutert vårt eget nordiske samarbeid har det skjedd en rivende utvikling i våre egne nærområder. De nordiske land har høstet viktige erfaringer fra samarbeidet i Østersjøregionen og ikke minst i forhold til de baltiske stater. Disse erfaringene har kommet godt med i utviklingen i Barentsregionen som skal bli et regionalt samarbeid i det nordligste Europa.

Tidligere i historien var det aktiv handel og nært folkelig samkvem i det nordligste Europa. Men kontaktene ble brutt i 70 år helt til demokratiseringen i Russland skapte ny åpenhet og åpnet nye muligheter. Nå ønsker vi at samarbeidet i Barentsregionen skal bidra til at vi sammen kan møte nye utfordringer og muligheter.

I det kommende året når Norge har formannskapet i Barentsrådet vil vi prioritere utviklingen av samarbeidet på tre områder; kultur, miljø og samferdsel. Spesielt på miljøområdet ser vi hvor felles problemene er. Lagring av atomavfall, faren for nye prøvesprengninger og omfattende forurensninger av luft og vann angår store deler av Europa. De krever evne til å treffe beslutninger og vilje til å prioritere. Mye vil avhenge av den russiske regjeringens evne til å gjennomføre reformpolitikken,

til å ta avgjørelser og til å legge forholdene til rette for et bredt engasjement av myndigheter, kulturliv og næringsliv. Derfor må vi støtte opp om en russisk reformpolitikk som kan skape muligheter for en ny og bærekraftig utvikling i Nord.

Arbeidsprogrammet for Nordens nærområder har formelt sett omfattet hele nærområdet i øst, men har av naturlige grunner vært konsentrert om Baltikum. Når alle våre land nå utvikler et regionalt samarbeid med Russland i Barentsregionen, mener vi det vil være riktig at den fellesnordiske øst-innsatsen også kan stimulere samarbeidet med Nordvest-Russland. I tillegg til vår bilaterale innsats, er vi alle tjent med å markere en felles nordisk satsing. Fra russisk side har man f.eks. vist interesse for felles nordiske kulturframstøt. Dette er en oppfordring våre Kulturministre bør gripe.

President,

Sesjonen i Århus la grunnlaget for vårt videre arbeid med å fornye det nordiske samarbeidet. Statsministrene noterer med tilfredshet at innsatsen nå samler seg om mer konsentrerte satsingsområder og at vi har satt de viktigste sakene på vår felles politiske dagsorden.

Jeg oppfatter at det er bred enighet om den retningen vi nå trekker opp. Presidiet skriver i sin rapport til denne sesjonen: "År etter år har Rådet etterlyst klare signaler om retning, omfang og prioritering." Det har de nå fått.

Den nyorienteringen Statsministrene har foreslått krever formelt sett ingen endring av Helsingforsavtalen. Vi har likevel ønsket å medvirke til at avtalen er i overenstemmelse med organiseringen av vårt samarbeid.

I det store og hele er det bred tilslutning til våre forslag. Det er likevel reist spørsmål omkring regjeringsmeldemmenes deltakelse i Rådet. For Statsministrenes del ble denne saken avgjort i Århus. Her sa jeg på vegne av de nordiske Statsministre følgende: "Vi er enige i det unike i at Nordisk Råds sesjoner er et møtested for regjeringsmedlemmer og parlamentarikere. Dette bør vi selvsagt videreføre."

Dette er vår holdning også i dag. Tekstendringen på dette punkt i Ministerforslaget hadde som siktemål å skape større ryddighet i beskrivelsen av regjeringsmedlemmenes deltakelse i plenarforsamlingen. Om Rådet mener den gamle teksten er å foretrekke har vi ikke noe i mot det. Realiteten er vi enige om.

Så er det reist spørsmål om de mål vi har satt for nysatsingen på kultur - 25% budsjetøkning i 1994 med det mål at kultur og utdanning samlet dekker 50% av budsjettet i 1996. Tidligere har vi opplevet at vi ikke kommer noen vei om vi ikke setter ambisiøse mål. Vår hensikt har vært å sette et mål og invitere til at vi sammen fyller rammen med god substans. Denne prosessen er i gang. Ministerrådsforslaget fra kultur og

utdanningsministrene ved denne sesjonen trekker opp linjer for satsingen. Allerede i slutten av denne uken vil Kulturministrene og representanter for kulturlivet begynne arbeidet med å fylle rammen med innhold.

President,

Vi trenger og ønsker et aktivt og levende Nordisk Råd. I forslaget til endringer i Helsingforsavtalen vil vi gi Rådet vesentlig økt budsjettkompetanse. Rådet trekkes sterkere med i arbeidet med budsjettet, og Ministerrådet vil legge avgjørende vekt på å følge Rådets forslag til prioriteringer innen for rammen. Jeg regner med at Rådet vil bruke denne muligheten. Dersom man på Rådssiden virkelig samler seg om prioriteringer, så ligger veien åpen for å sette preg på våre felles budsjetter.

La meg til slutt, President, ta opp et annet viktig tema ved denne sesjonen, nemlig kampen mot rasisme og fremmedfrykt. Det er nære bånd mellom arbeidsledigheten, særlig blant de unge, og den manglende framtidstro mange føler. Vi må være på vakt når vi ser framtidfrykt gli over i fremmedfrykt.

Unge mennesker må stå i første rekke i kampen for de rette holdningene. I Norge arbeider de partipolitiske ungdomsorganisasjonene med en felles kampanje som skal engasjere ungdom til deltakelse for å bedre egen hverdag gjennom å bekjempe rasistiske fordommer.

Dette bør være en utfordring som skapt for felles nordisk innsats. I mitt møte med Ungdommens Nordisk Råd på fredag rettet jeg en utfordring til forsamlingen om å trekke i gang en nordisk ungdomskampanje mot rasisme og fremmedfrykt. Utfordringen går også til oss: Om organisasjonene stiller opp for en felles nordisk ungdomskampanje, bør vi svare med å finne rammer for økonomisk støtte til kampanjen. Ungdommens Nordisk Råd har i en uttalelse svart enstemmig positivt. På denne bakgrunn bør Ministerrådet ved Kulturministrene drøfte hvordan vi kan få til et god samspill i arbeidet med denne viktige saken. Dette handler på en grunnleggende måte om vårt eget samarbeid om kultur og identitet.